

กระทู้ถามที่ ๕๕๗ ร.

สภาผู้แทนราษฎร

๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๔

เรื่อง การแก้ไขโรคเท้าช้างที่มากับแรงงานต่างชาติ

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ตามรัฐธรรมนูญว่าการกระทรวงสาธารณสุข ดังต่อไปนี้

ตามที่กระทรวงสาธารณสุขได้ดำเนินนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการบริการและคุ้มครองสุขภาพ เพื่อให้ประชาชนชาวไทยมีสุขภาพดีโดยการป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตราย ตลอดจนให้การสนับสนุนการสร้างและเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพ และได้กำหนดให้ปี ๒๕๕๐ ประเทศไทยจะต้องปลอดจากโรคเท้าช้าง ซึ่งเป็นการดำเนินการตามเป้าหมายที่องค์การอนามัยโลกได้ประกาศไว้ว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ โรคเท้าช้างต้องหมดไปจากโลกนี้ แต่จากการศึกษาวิจัยของคณะแพทยศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า ในอีกไม่กี่ปีข้างหน้าปัญหาโรคเท้าช้างในประเทศไทยจะรุนแรงจนไม่สามารถควบคุมได้ เพราะไม่สามารถควบคุมโรคเท้าช้างที่มาจากแรงงานพม่าได้ จากการทดลองในห้องปฏิบัติการพบว่าพยาธิโรคเท้าช้างสายพันธุ์พม่า สามารถเจริญในยุงรำคาญของไทยจนเข้าสู่ระยะติดต่อได้ นอกจากนี้ ข้อมูลจากกองโรคเท้าช้างที่ทำการเก็บตัวอย่างยุงในพื้นที่ต่างๆ ก็ยังพบเชื้อของโรคเท้าช้างในยุงรำคาญของไทย แม้ว่าจะมีปริมาณน้อยมากจนไม่ทำให้เกิดการแพร่กระจายได้ในขณะนี้ แต่เชื้อโรคมีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลา หากยังปล่อยให้ยุงมีโอกาสได้รับเชื้อโรคเท้าช้างสายพันธุ์นี้จากแรงงานพม่าไปเรื่อยๆ ในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า ตัวเชื้ออาจมีการปรับตัวจนสามารถอาศัยอยู่ในยุงรำคาญของไทย และใช้เป็นพาหะแพร่เชื้อไปสู่คนต่อไปได้ ซึ่งจะทำให้การป้องกันโรคเท้าช้างทำได้ยากขึ้น จึงขอเรียนถามว่า

๑. กระทรวงสาธารณสุขได้มีการจัดทำสถิติของผู้ป่วยโรคเท้าช้างตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันไว้หรือไม่ ขอทราบรายละเอียด และมีมาตรการเพื่อลดจำนวนผู้ป่วยจนกระทั่งให้ปลอดโรคเท้าช้างในปี ๒๕๕๐ ได้อย่างไร

๒. กระทรวงสาธารณสุขมีมาตรการและแผนงานในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเท้าช้างไว้หรือไม่อย่างไร และได้มีการประสานงานกับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เพื่อให้มีการกำหนด

ให้แรงงานพม่าทุกคนต้องรับประทานการรักษาโรคเท้าช้างติดต่อกันทุกปี รวมถึงออกมาตรการในการ
ป้องกันแรงงานพม่าที่ติดเชื้อโรคเท้าช้างไม่ให้เดินทางเข้ามาในประเทศไทยหรือไม่ อย่างไร
ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

นพดล อินนา

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคไทยรักไทย

คำตอบกระทู้ถามที่ ๕๔๗ ร.

ของ นายนพดล อินนา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ระบบบัญชีรายชื่อ)

เรื่อง การแก้ไขโรคเท้าช้างที่มากับแรงงานต่างชาติ

ข้าพเจ้า นางสาวศุภรัตน์ เกตุราพันธ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ขอตอบกระทู้ถาม เรื่อง การแก้ไขโรคเท้าช้างที่มากับแรงงานต่างชาติ ของท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ ดังนี้

คำถามข้อ ๑ กระทรวงสาธารณสุขได้มีการจัดทำสถิติของผู้ป่วยโรคเท้าช้างตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันไว้หรือไม่ ขอทราบรายละเอียด และมีมาตรการเพื่อลดจำนวนผู้ป่วยจนกระทั่งให้ปลอดโรคเท้าช้างในปี ๒๕๕๐ ได้อย่างไร

คำตอบ กระทรวงสาธารณสุข โดยกองโรคเท้าช้าง กรมควบคุมโรคติดต่อ ได้จัดทำสถิติของผู้ป่วยโรคเท้าช้างสะสมที่ขึ้นทะเบียนรักษาเป็นรายปี ซึ่งจะแบ่งผู้ป่วยออกเป็น ๔ ประเภท ได้แก่ ผู้ป่วยระยะตรวจพบไมโครฟิลาเรียในโลหิต ผู้ป่วยระยะต่อมาหน้าเหลืองอักเสบ ผู้ป่วยระยะอวัยวะบวมโต และผู้ป่วยตรวจพบแอนติเจนในโลหิต จากสถิติพบว่าผู้ป่วยโรคเท้าช้างมีแนวโน้มลดลงตามลำดับ โดยลดลงจาก ๖,๕๕๓ ราย ในปี ๒๕๓๕ เหลือเพียง ๓๕๗ ราย ในปี ๒๕๔๔ ดังนี้

ตารางแสดงจำนวนผู้ป่วยขึ้นทะเบียนรักษาและอัตราความชุก ปีงบประมาณ ๒๕๓๕-๒๕๔๔

ปีงบประมาณ	ผู้ป่วยลงทะเบียน				รวม	อัตราความชุกต่อแสนประชากร
	Ag+	M	L	E		
๒๕๓๕	๐	๒๓๓๕	๒๐๑๐	๒๒๔๔	๖๕๕๓	๑๑.๑๖
๒๕๓๖	๐	๑๒๐๓	๑๑๐๕	๑๕๕๕	๓๘๖๓	๖.๕๔
๒๕๓๗	๐	๑๒๘๔	๘๒๕	๑๒๔๗	๓๓๕๖	๕.๗๘
๒๕๓๘	๐	๑๖๒๒	๖๕๘	๘๘๔	๓๑๖๔	๕.๕๔
๒๕๓๙	๐	๑๐๘๗	๓๖๔	๔๘๓	๑๕๓๔	๓.๒๗
๒๕๔๐	๐	๘๑๓	๒๐๗	๒๓๐	๑๒๕๐	๒.๐๘
๒๕๔๑	๐	๖๒๔	๑๒๓	๑๒๗	๘๗๔	๑.๔๕
๒๕๔๒	๐	๔๔๘	๘๒	๗๑	๖๐๑	๐.๙๕
๒๕๔๓	๐	๓๖๗	๓๐	๓๕	๔๓๖	๐.๗๑
๒๕๔๔	๗๑	๒๕๗	๑๕	๑๔	๓๕๗	๐.๕๘

ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น ประเทศไทยน่าจะกำจัดโรคเท้าช้างให้หมดไปได้ ประกอบกับ

๑. แหล่งแพร่โรคเท้าช้างยังคงพบในพื้นที่เดิมและมีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ จากเดิมพบใน ๑๖ จังหวัด เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๔ เหลือเพียงบางพื้นที่ของ ๘ จังหวัด คือ แม่ฮ่องสอน ลำพูน ตาก กาญจนบุรี สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช กระบี่ และนราธิวาส ในปี ๒๕๔๔

๒. การเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศน์ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของยุงพาหะ เช่น การบุกรุกพื้นที่พรุเพื่อเป็นที่ทำกิน ทำให้มีผลกระทบต่อชนิดและความหนาแน่นของยุงพาหะหลักของโรคเท้าช้าง ในจังหวัดนครศรีธรรมราช และนราธิวาสมาก ทำให้โอกาสแพร่เชื้อลดน้อยลงด้วย

๓. องค์การอนามัยโลก กำหนดให้มาตรการการรักษาแบบกลุ่มโดยใช้ยา ๒ ตัวคือ DEC + Albendazole รับประทานครั้งเดียว/ปี ติดต่อกัน ๕ ปี เป็นมาตรการหลักในการกำจัดโรคเท้าช้าง (มาตรการการรักษาแบบกลุ่ม จะทำให้ลดจำนวนเชื้อพยาธิทั้งหมดในชุมชน เป็นการตัดการแพร่กระจายของเชื้อ) ซึ่งมาตรการการรักษาแบบกลุ่มนี้เป็นกิจกรรมที่ชุมชนสามารถมีส่วนร่วมได้อันจะส่งผลให้เกิดความยั่งยืนต่อการดำเนินงานที่ต้องทำติดต่อกันนานถึง ๕ ปี

๔. ในปัจจุบันมีเทคนิคการตรวจหาและวินิจฉัยพยาธิตัวอ่อนโรคเท้าช้างในยุง ซึ่งมีความไวและจำเพาะสูง รวมถึงมีการพัฒนาการใช้วิธีทางอิมมูโนวิทยามาใช้ในการตรวจหาสารโปรตีนของพยาธิ *W. bancrofti* ซึ่งมีความสะดวกในการปฏิบัติและตรวจได้ทั้งกลางวันและกลางคืน

นอกจากนี้องค์การอนามัยโลก กำหนดให้โรคเท้าช้างเป็น ๑ ในโรคติดต่อที่สามารถจะกำจัดให้หมดไปจากโลกได้ โดยมีเป้าหมายว่าจะต้องกำจัดโรคเท้าช้างให้หมดไปจากโลกภายในปี ค.ศ. ๒๐๒๐ หรือ พ.ศ. ๒๕๖๓ กองโรคเท้าช้าง กรมควบคุมโรคติดต่อ จึงได้จัดทำโครงการกำจัดโรคเท้าช้างให้หมดไปจากประเทศไทย ภายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๕)

สำหรับมาตรการเพื่อลดจำนวนผู้ป่วยเพื่อกำจัดโรคเท้าช้าง มีดังนี้

๑. มาตรการหลัก

๑.๑ ให้การรักษาแบบกลุ่มแก่ประชาชนทุกคนในพื้นที่แพร่โรคเท้าช้าง เพื่อลดจำนวนเชื้อพยาธิทั้งหมดในชุมชนเป็นการตัดการแพร่กระจายของเชื้อ

๑.๒ ให้การรักษาเฉพาะรายแก่ผู้ป่วยที่ตรวจพบเชื้อพยาธิหรือแอนติเจนโรคเท้าช้างในกระแสโลหิตทุกคน เพื่อไม่ให้เป็นผู้แพร่โรคต่อไป

๑.๓ ให้การฟื้นฟูดูแลรักษา ผู้ป่วยปรากฏอาการโรคเท้าช้างทุกราย เพื่อลดพยาธิสภาพและความทุกข์ทรมานของผู้ป่วย

๒. มาตรการเสริม โดยการให้สุขศึกษาและประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนเกิดการรับรู้ เข้าใจ และตระหนักในปัญหา ตลอดจนเสริมสร้างความคิดที่ถูกต้องในการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันโรคเท้าช้าง

คำถามข้อ ๒ กระทรวงสาธารณสุขมีมาตรการและแผนงานในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเท้าช้างไว้หรือไม่อย่างไร และได้มีการประสานงานกับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เพื่อให้มีการกำหนดให้แรงงานพม่าทุกคนต้องรับประทานยารักษาโรคเท้าช้างติดต่อกันทุกปี รวมถึงออกมาตรการในการป้องกันแรงงานพม่าที่ติดเชื้อโรคเท้าช้างไม่ให้เดินทางเข้ามาในประเทศไทยหรือไม่อย่างไร

คำตอบ กระทรวงสาธารณสุข โดยกองโรคเท้าช้าง กรมควบคุมโรคติดต่อ มีมาตรการและแผนงานในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเท้าช้างจากแรงงานชาวพม่า ดังนี้

๑. ประสานงานกับกรุงเทพมหานคร รวมทั้งกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมในการร่วมมือและจ่ายยาฆ่าพยาธิโรคเท้าช้าง (DEC) แก่แรงงานชาวพม่าที่มาขึ้นทะเบียนทุกรายในทุกจังหวัด

๒. จัดทำใบปลิวความรู้เรื่องโรคเท้าช้าง ถึงนายจ้างและผู้ประกอบการเพื่อให้ความร่วมมือในการควบคุมโรคเท้าช้างในแรงงานชาวพม่า

๓. สนับสนุนยา DEC แก่สำนักงานควบคุมโรคติดต่อนำโดยแมลง ที่ ๑ - ๕ และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทุกจังหวัด สำหรับจ่ายให้แก่แรงงานชาวพม่าที่ผิดกฎหมายหรือซ่อนเร้น ได้กินอย่างต่อเนื่องทุก ๖ เดือน

๔. สุ่มเจาะโลหิตทั้งแรงงานชาวพม่าและคนไทยที่อยู่พื้นที่เดียวกัน ปีละ ๑ ครั้ง เพื่อประเมินผลและเฝ้าระวังโรค ในแรงงานชาวพม่า

ส่วนมาตรการเสริมที่สามารถป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเท้าช้างจากแรงงานชาวพม่าสู่คนไทย คือ การห้ามแรงงานต่างชาติที่ติดเชื้อโรคเท้าช้างเข้ามาในประเทศไทย จะอยู่ภายใต้ความเห็นชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติ แต่กองโรคเท้าช้าง กรมควบคุมโรคติดต่อ มีนโยบายควบคุมโรคเท้าช้างจากแรงงานชาวพม่ามิให้แพร่สู่คนไทย โดยการให้แรงงานชาวพม่าทุกรายได้กินยา DEC เพื่อฆ่าเชื้อพยาธิโรคเท้าช้างในกระแสโลหิต